

7. számú melléklet: Útmutató a madárvédelmi berendezések mezőgazdasági területen való elhelyezéséhez

A leggyakoribb madárfajok igényeinek megfelelően a madárodú-típusok közül az ültetvényekbe az A, B, C és D típusú odúk helyezhetők el, az élőhely jellegétől függően, változó arányban. A kihelyezett odúk 60-70%-a B típusú odú legyen, 20-30%-ban A és C, és kisebb arányban D-típusú odúk helyezhetők ki. Fákval borított, erdőszültebb környezetben B odúk mellett az A odúk részesítendőek előnyben, nyíltabb, kertés területen több C esetleg D odú elhelyezése javasolt.

Az odúkihelyezés és karbantartás szabályai

- a) Az odúkat az ültetvény és környezete jellegétől, lehetőségeitől függően, 1,5-8 m-es magasságban, egymástól legalább 30-50 m-es távolságban, elszórtan kell elhelyezni.
- b) Az odúnyílás ne nézzen észak felé, illetve ne nézzen szembe az uralkodó széliránnyal.
- c) Az odú lehetőség szerint legalább a nap egy részében legyen árnyékos helyen; a bejáratot ne takarják le ágak, lombok.
- d) Az odúk rögzíthetők a fatörzshöz, oszlophoz; az A és B típusok esetében a legcélszerűbb erősebb, stabil ágakra függeszteni azokat, dróttal, ill. S-kampóval.
- e) Gyümölcsösök, diósok, és egyéb, magasabb fákból álló ültetvények esetében az odúkat a gyümölcsfák törzsére, vastagabb ágaira kell rögzíteni, ill. függeszteni, gondolva arra, hogy az ellenőrzések, tisztítások alkalmával könnyen leemelhetőek és visszahelyezhetőek legyenek. A C és D-típusú odúk kerítésoszlopokhoz, póznákhoz, épületek falához is rögzíthetők.
- f) Bogyósok, szőlőültetvények esetében az odúkat az ültetvényben elhelyezett oszlopokra (pl. a kordonrendszer oszlopaiba), illetve kerítésoszlopokra célszerű elhelyezni.
- g) Ha az odúk az ültetvényben belül nem elhelyezhetők, illetve az ültetvény az április elejétől július végéig terjedő fészkelési időszakban rendszeresen kap vegyszeres kezelést, az odúkat az ültetvényen kívül, annak szegélyében, a szélső soroktól legfeljebb 100 m-es távolságban lévő fákra, fasorokra, oszlopokra kell elhelyezni. Megjegyzendő, hogy a kártevő rovarok elleni vegyszeres védekezés éppen az odúlakó madárfajok táplálékforrását pusztítja el, ezért érdemes megfontolni a vegyszeres védelem csökkentését és a biológiai védekezés előnyben részesítését.
- h) A szabványos méretű odúk kereskedelmi forgalomban kaphatók vagy házilag elkészíthetők a táblázatban foglalt műszaki paraméterek alapján.
- i) Az odúknak tartós, felületkezelt faanyagból kell készülniük.
- j) Az odúk fedele felnyitható legyen, hogy az ellenőrzést, tisztítást el lehessen végezni, ugyanakkor stabilan rögzíthető is, hogy a ragadozók és az időjárás ne tehessenek kárt a fészekaljban.
- k) Az odúkat szükséges évente egyszer, a költési időszakon kívül ellenőrizni – legcélszerűbb ősszel, az ültetvény őszi munkálataival egy időben. A szükséges karbantartásokat el kell végezni, a megrongálódott odúkat javítani, cserélni kell; az odúban található használt fészekanyagot el kell távolítani.
- l) A mesterséges odúkat időnként elfoglaló társas darázfajokat, ezek fészkeit kellő körültekintéssel, szükség esetén szakember bevonásával célszerű eltávolítani.

Mesterséges fészekodú-típusok műszaki leírása és kihelyezése

Odútípus	Megtelepíthető madárfajok	Alapterület (belső min.)	Mélység (bepülő nyílás aljától)	Bepülő nyílás (átmérő, magasság × szélesség)	Kihelyezés magassága	Kihelyezés	Kihelyezés módja
A	kék cinege, barátcinege	10 × 10 cm	16–18 cm	2,6–2,8 cm	1,5–2 m	erdőhöz közeli ültetvény fái, erdősáv, erdőfolt, erdőszél, illetve az ültetvény területén elhelyezett oszlop, kerítésoszlop	faágra függesztve, fatörzsre rögzítve
B	széncinege, mezei veréb, házi veréb, örvös légykapó	12 × 12 cm	16–20 cm	3,2–3,4 cm	1,5–8 m	ültetvény fái, fa, fasor, facsoport, erdősáv, erdőfolt, erdőszél, illetve az ültetvény területén elhelyezett oszlop, kerítésoszlop	faágra függesztve, fatörzsre vagy kerítésoszlopra rögzítve
C	házi rozsdafarkú, kerti rozsdafarkú, barázdabillegető, szürke légykapó	12 × 12 cm	8–12 cm	8–10 × 12 cm	2–5 m	nyíltabb helyek fái, magasabb kerítés és kőfal, az ültetvény területén elhelyezett oszlop, kerítésoszlop	épület falára, fatörzsre vagy kerítésoszlopra rögzítve
D	szalakóta, búbosbanka, seregély, fűleskuvik	20 × 20 cm	35–40 cm	5,5–6,0 cm	2–8 m	nagyobb fa, fasor, facsoport, erdősáv, erdőfolt szélső magas fái, nagyobb oszlop	fatörzsre vagy fa telefonoszlopra rögzítve, épület falára